

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 355/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou SMOLKA & LAMAČKA advokáti s. r. o., Mlynské nivy 58, Bratislava, IČO 53 924 118, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Juraj Lamačka, PhD., proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 4To/88/2020 z 10. novembra 2022 a rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 3T/5/2006 z 23. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2, čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) a ods. 4, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov v trestnom konaní označenými v záhlaví. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a prikázať súdu prvej inštancie, aby vo veci konal a rozhodol.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 zákona Trestného zákona za skutok, ku ktorému malo dôjsť 13. októbra 2004. Následne bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie aj pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 184a ods. 1 Trestného zákona a pre trestný čin krivého obvinenia podľa § 174 ods. 1, 2 Trestného zákona. Prokurátorka Krajskej prokuratúry v Bratislave podala 12. januára 2006 na sťažovateľa obžalobu v bode 1 pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. j) Trestného zákona, v bode 2 pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 184a ods. 1 Trestného zákona a v bode 3 pre trestný čin krivého obvinenia podľa § 174 ods. 1, 2 Trestného zákona.

3. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3T/5/2006 z 29. mája 2007 bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania všetkých troch činov uvedených v obžalobe prokurátorky, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 24 rokov so zaradením na jeho výkon do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia, ako aj trest prepadnutia veci a súčasne bol zaviazaný k náhrade škody. Na základe odvolania sťažovateľa Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) uznesením č. k. 1T/90/2007 z 28. septembra 2007 zrušil predmetný rozsudok vo výroku o vine v bode 1 a súčasne v celom výroku o treste, spôsobe jeho výkonu a vo výroku o náhrade škody.

4. Následne okresný súd rozsudkom č. k. 3T/5/2006 z 23. júna 2020 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uznal sťažovateľa vinným pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. j) Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 13 rokov so zaradením na jeho výkon do druhej nápravno-výchovnej skupiny, ako aj trest prepadnutia veci a súčasne bol zaviazaný k náhrade škody.

5. Proti všetkým výrokom rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom zdôraznil, že (i) dĺžka konania nebola zapríčinená obštrukciami sťažovateľa, a preto pri výmere trestu za skutok, pri ktorom zákon ukladá trest v rozmedzí od 12 do 15 rokov je i uloženie dolnej hranice 13 rokov odňatia slobody neprimerane vysoké; okresný súd mal v danom prípade dĺžku konania zohľadniť, čo neurobil; (ii) výška trestu odňatia slobody vo výmere 13 rokov, keď Trestný zákon ukladá trest v rozmedzí 12 až 15 rokov odňatia slobody, je neprimerane vysoká a uloženie trestu nie je v súlade s ustálenou sodnou praxou v podmienkach Slovenskej republiky; (iii) je potrebná aplikácia ustanovení Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu pod spodnú hranicu trestnej sadzby z dôvodu neprimeranej dĺžky konania; pretože aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre vzťahujúcej sa na právo na spravodlivý proces spája s neprimeranou dĺžkou konania satisfakciu pre obvineného v podobe zastavenia trestného stíhania, oslobodenia spod obžaloby alebo zmiernenia trestu; (iv) podľa ustálenej súdnej praxe neprimeranú dĺžku konania, ktorá nebola spôsobená obvineným, možno premietnuť do mimoriadneho zníženia trestu pod spodnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby; (v) dĺžka konania, ktorá s prihliadnutím na obťažnosť veci, postoj obvineného k trestnému stíhaniu a procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu výrazne a neprimerane presahuje dĺžku konania v porovnateľných veciach, je takou okolnosťou prípadu, ktorá môže pri ukladaní trestu odôvodniť použitie zmierňovacieho ustanovenia podľa § 40 ods. 1 Trestného zákona a uloženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej zákonom.

6. Krajský súd rozsudkom č. k. 4To/88/2020 z 10. novembra 2022 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok okresného súdu vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a vo výroku o náhrade škody zrušil a sťažovateľovi uložil podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 35 ods. 2 Trestného zákona úhrnný výnimočný trest odňatia slobody vo výmere 15 rokov a 6 mesiacov so zaradením na jeho výkon do tretej nápravno-výchovnej skupiny, súčasne bol sťažovateľ zaviazaný k náhrade škody. Sťažovateľ 18. novembra 2022 dobrovoľne nastúpil na výkon uloženého trestu odňatia slobody.

7. Písomné vyhotovenie rozsudku krajského súdu bolo sťažovateľovi prostredníctvom okresného súdu doručené 14. apríla 2023, teda viac ako päť mesiacov od jeho vyhlásenia

8. Mimoriadny opravný prostriedok proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ nepodal, preto je podľa jeho názoru *ex constitutione* založená právomoc ústavného súdu vo veci konať.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. K porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľa došlo napadnutými rozhodnutiami v jeho trestnej veci a bezprostredným postupom predchádzajúcim ich vydaniu, pretože všeobecné súdy sťažovateľovi neposkytli ochranu jeho právam na osobnú slobodu, na spravodlivý proces, na obhajobu a na účinný prostriedok nápravy, keď napriek neospravedliteľným a extrémnym priet'ahom, na ktorých sťažovateľ neniesol žiadnu vinu, v trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi, ktoré od vznesenia obvinenia do vyhlásenia rozsudku krajského súdu trvalo viac ako 18 rokov, nevzali do úvahy charakter dotknutých práv sťažovateľa a nekompensovali jeho postavenie ako obeť dlhotrvajúceho trestného procesu zastavením trestného stíhania. Krajský súd pri ukladaní úhrnného trestu odňatia slobody neaplikoval mimoriadne zníženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej v osobitnej časti Trestného zákona.

10. Sťažovateľ poukázal na viaceré rozhodnutia, v ktorých sa všeobecné súdy zaoberali otázkou zastavenia trestného stíhania z dôvodu uplynutia neprimerane dlhej doby jeho trvania, napríklad Krajský súd v Trnave v konaní sp. zn. 5 To 39/2009, Krajský súd v Bratislave v konaniach sp. zn. 2 To 255/2008 a sp. zn. 1 T 20,1998, Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica v konaniach sp. zn. BB-3T 7/2016 a sp. zn. BB-3T 29/2013, Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaniach sp. zn. 3 Tz 2/2003, sp. zn. 3 T 13/2008, sp. zn. 2 Tdo V 21/2013 a sp. zn. 4 Tost 1/2017 či ústavný súd v konaní sp. zn. I. ÚS 236/2011.

11. Sťažovateľ je toho názoru, že krajský súd a ani okresný súd nerešpektovali svoje povinnosti vyplývajúce z ústavy, dohovoru, trestnoprávných predpisov a judikatúry a porušenie práv a slobôd sťažovateľa spôsobené extrémnou dĺžkou trestného konania, na ktorej sťažovateľ nemal žiaden podiel, nekompensovali účinným spôsobom, čím zasiahli do označených práv a slobôd sťažovateľa.

12. Niet žiadnych pochyb o tom, že v trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi došlo k extrémnym priet'ahom v konaní. Túto skutočnosť potvrdili aj obaja porušovatelia v odôvodnení svojich rozsudkov, avšak uvedenú skutočnosť žiadnym spôsobom nezohľadnili.

13. V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol, že akýkoľvek postup orgánov štátu (vrátane súdov), ktorý sa dostane do rozporu s právom sťažovateľa na spravodlivé konanie, je konaním odopierajúcim spravodlivosť, v dôsledku čoho sú napadnuté rozhodnutia z pohľadu dôsledkov zásahu do práv sťažovateľa v zmysle ústavy, dohovoru, trestnoprávných predpisov či príslušnej judikatúry vnútroštátnych súdov, resp. judikatúry ESLP neutržateľné. Súčasne ich následky majú závažný dopad aj na právo sťažovateľa na osobnú slobodu, na právo na účinný prostriedok nápravy.

14. Kompenzáciu porušených práv sťažovateľa jeho odsúdením a konštatovaním zjavných priet'ahov pri odôvodnení ukladania trestu nemožno hodnotiť inak ako nedostatočnú.

15. Sťažovateľ zastáva názor, že vzhľadom na zjavné a extrémne priet'ahy v konaní (bez zavinenia sťažovateľa) bol okresný súd povinný trestné stíhanie sťažovateľa zastaviť. Extrémne dlhé trestné konanie (takmer 16 rokov v čase vynesenia odsudzujúceho rozsudku okresného súdu) je totiž práve tou skutočnosťou, ktorá zastavenie trestného stíhania sťažovateľa ako účinný kompenzačný

prostriedok nápravy porušených práv nevyhnutne vyžaduje. Okresný súd svoj procesný postup a rozhodnutie založil na zjavnom neprávne, čo je v demokratickej spoločnosti rešpektujúcej princípy právneho štátu netolerovateľné.

16. Sťažovateľ tiež poukázal na to, že zastavenie trestného stíhania v odvolacom konaní pred krajským sudom bolo ešte dôvodnejšie a naliehavejšie, pretože v čase rozhodovania krajského súdu trestné stíhanie sťažovateľa trvalo viac ako 18 rokov. V čase vyhlásenia rozsudku krajského súdu bola zároveň bezpochyby uplatniteľná totožná judikatúra vnútroštátnych súdov, ale aj ESĽP, ktorá zastavenie trestného stíhania ako účinný prostriedok nápravy práv porušených nespravodlivým trestným procesom umožňovala a vyžadovala. Táto judikatúra je uplatniteľná dodnes.

17. Navyše z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd v rozpore so zaužívanou právnou praxou (konštantnou a záväznou judikatúrou) celkovú dĺžku trestného konania posudzoval nesprávne ako dĺžku súdneho konania od podania obžaloby.

18. Pokiaľ krajský súd „trval“ na vine sťažovateľa a jeho trestné stíhanie nezastavil, bolo nevyhnutné, aby pristúpil aspoň ku kompenzačnému opatreniu vo forme mimoriadneho zmiernenia uloženého trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej Trestným zákonom.

19. Pre sťažovateľa je tiež veľkým prekvapením, ak krajský súd na jednej strane konštatuje extrémne prieťahy v konaní (pred okresným sudom), ktoré sú bez pochyby zásadným porušením práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces (a s tým súvisiacich práv) a vyžadujú účinnú kompenzáciu, a na druhej strane tento svoj záver v inej časti odôvodnenia rozhodnutia zásadne neguje. Uvedené protichodné konštatovania v jednom súdnom rozhodnutí sú bezpochyby porušením práva sťažovateľa na spravodlivé konanie, keďže porušujú právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

20. Rozsudok krajského súdu a ani rozsudok okresného súdu preto zasadne nerešpektujú požiadavku na predvídateľnosť práva a na posúdenie obdobných (porovnateľných) situácií rovnakým spôsobom, čím došlo k porušeniu princípu právnej istoty.

21. Pre absenciu akéhokoľvek vyjadrenia súdov ku kľúčovej otázke (kompenzácia zastavením trestného stíhania) sú dotknuté rozhodnutia zároveň nepreskúmateľné, čím došlo k porušeniu práva sťažovateľa na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

22. Čo sa týka kritérií posudzovaných pri hodnotení existencie prieťahov v konaní, sťažovateľ uviedol, že z hľadiska zložitosti prípadu predmetné konanie nebolo právne a ani skutkovo zložitá. I keď išlo o trestný čin vraždy, ide o bežnú agendu súdov. V konaní bola obžalovaná jediná osoba – sťažovateľ a vystupovalo v ňom primerané množstvo svedkov a znalcov, a preto nejde z hľadiska právnej a faktickej zložitosti prípadu o výnimočný prípad vybočujúci z bežného rámca trestnoprávnej agendy v obdobných veciach. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, hoci v trestných veciach nemožno od sťažovateľa žiadať, aby s orgánmi trestného stíhania spolupracoval, od momentu vznesenia obvinenia až do vyhlásenia rozsudku krajského súdu sťažovateľ žiadne prieťahy v konaní nespôsobil. Ku kritériu správania príslušných orgánov sťažovateľ uviedol, že štát sa nemôže zbaviť zodpovednosti za prieťahy spôsobené nevhodnou komplikovanosťou

procesu, nedostatkami svojho zákonodarstva alebo nedostatkami v koordinácii činnosti svojich rôznych orgánov. Sťažovateľ nevhodnosť postupov orgánov štátu nemohol a ani nevedel žiadnym spôsobom ovplyvniť. Čo sa týka dôležitosti veci pre sťažovateľa – keďže išlo o trestné stíhanie sťažovateľa, ktorého následky sa aj po jeho skončení „odzrkadľujú“ vo všetkých sférach sťažovateľovho života, je dobu trestného stíhania sťažovateľa nevyhnutné posudzovať mimoriadne prísne. Extrémnu dĺžku konania v trvaní viac ako 18 rokov teda spôsobili výlučne orgány štátu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

23. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru), práva na osobnú slobodu [čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 5 ods. 1 písm. a), ods. 4 dohovoru], základného práva na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy), ako aj práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru napadnutým odsudzujúcim rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu, ktorým bol zrušený rozsudok okresného súdu vo výroku o treste odňatia slobody, o spôsobe jeho výkonu a o náhrade škody, keďže ich považuje za arbitrárne, neodôvodnené a svojvoľné z dôvodu nezohľadnenia extrémnej dĺžky trestného stíhania sťažovateľa (bez jeho zavinenia), ktorá v súlade s judikatúrou vyšších súdnych inštitúcií predstavuje dôvod na zastavenie trestného stíhania sťažovateľa, resp. v prípade trvaní na vyslovení viny sťažovateľa je dôvodom na mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby. Súčasne sťažovateľ namieta porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (čl. 48 ods. 2 ústavy), poukazujúc na 18-ročné trvanie svojho trestného stíhania (od vznesenia obvinenia do vydania rozsudku krajského súdu).

24. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (IV. ÚS 170/2022, III. ÚS 678/2021)].

25. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 249/2021).

III.1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru), práva na osobnú slobodu [čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 5 ods. 1 písm. a), ods. 4 dohovoru], základného práva na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru napadnutým postupom a rozsudkom okresného súdu:

26. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie podľa § 306 a nasl. Trestného poriadku, ktoré sťažovateľ aj podal, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd v odvolacom konaní. Právomoc krajského súdu, ktorý o odvolaní sťažovateľa rozhodol napadnutým rozsudkom, v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodovať o rozsudku okresného súdu, keďže odvolanie v tomto prípade predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľa.

27. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru), práva na osobnú slobodu [čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 5 ods. 1 písm. a), ods. 4 dohovoru], základného práva na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru napadnutým postupom a rozsudkom krajského súdu:

28. Konceptia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje. Právomoc ústavného súdu je teda vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Jedinú výnimku z tohto pravidla predstavuje § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky nápravy, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

29. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že dovolanie proti rozsudku krajského súdu nepodal.

30. Trestný poriadok zakotvujúci inštitút dovolania proti právoplatným rozhodnutiam vydaným v trestnom konaní pritom poskytuje priestor aj na uplatnenie námietok týkajúcich sa prípadných pochybení súdu prvého stupňa, resp. odvolacieho súdu, ktoré potenciálne môžu predstavovať zásahy do základných práv a slobôd odsúdeného. Rozhodovanie o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku patrí vždy najvyššiemu súdu. Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení súdu prvého stupňa, resp. odvolacieho súdu prostredníctvom tohto mimoriadneho opravného prostriedku (porov. III. ÚS 678/2021, m. m. IV. ÚS 170/2022 a IV. ÚS 197/2022).

31. V danom prípade sťažovateľ nevyčerpal všetky prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho označených základných práv a slobôd v systéme všeobecných súdov účinne poskytuje, keďže proti rozsudku krajského súdu môže/mohol, vychádzajúc z jeho argumentácie, podať dovolanie. V ústavnej sťažnosti sťažovateľom tvrdené skutočnosti (v reflexii aj na ním označené rozhodnutia) o jeho trestnom stíhaní trvajúcim viac ako 18 rokov, čo predstavuje extrémnu dobu a je preto dôvodom na zastavenie trestného stíhania sťažovateľa, smerujú k neprípustnosti trestného stíhania, čo zodpovedá dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku, a to dokonca aj bez zákonného predpokladu namietania tejto okolnosti najneskôr v konaní pred odvolacím súdom (§ 371 ods. 4 Trestného poriadku).

32. Ústavný súd súčasne konštatuje, že v intenciách sťažnostnej argumentácie môže dovolanie smerovať aj proti odôvodneniu rozhodnutia (v súhrne rozhodnutí oboch konajúcich súdov, v konečnom dôsledku krajského súdu) z hľadiska požiadaviek na odôvodnenie zodpovedajúce kritériám spravodlivého procesu (vo vzťahu k všetkým okolnostiam podstatným pre rozhodnutie), ktorého súčasťou je právo na obhajobu [dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], čo vyplýva aj z novej judikatúry ústavného súdu, v zmysle ktorej dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale aj obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku; porov. IV. ÚS 546/2020 – publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 18/2021, v obsahovej nadväznosti II. ÚS 411/2021, IV. ÚS 555/2021).

33. Keďže však sťažovateľ dovolanie nepodal, nevyužil účinný prostriedok nápravy v konaní pred všeobecnými súdmi priznaný mu Trestným poriadkom. V ústavnej sťažnosti pritom absentuje zmienka o existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktorými by sťažovateľ nepodanie dovolania odôvodnil v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Za taký dôvod nemožno v žiadnom prípade vzhľadom na už uvedené okolnosti považovať konštatáciu sťažovateľa o danosti právomoci ústavného súdu *ex constitutione*. Ústavný súd tak ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov:

34. V súlade so svojou judikatúrou (obdobne IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08, II. ÚS 700/2017) ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola ústavná sťažnosť na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade,

že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05, IV. ÚS 21/2012).

35. Ústavná sťažnosť na postup okresného súdu a krajského súdu bola ústavnému súdu doručená 14. júna 2023, teda až po tom, ako bolo právoplatne ukončené trestné konanie. Z uvedeného vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti označené súdy už neboli oprávnené v predmetnej trestnej veci konať, a teda nemohli ovplyvniť priebeh konania a ani porušovať základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, teda právna neistota sťažovateľa bola odstránená. Z uvedeného dôvodu bolo treba vec posudzovať so zreteľom na čl. 2 ods. 2 ústavy ako vec, v ktorej ústavná úloha týchto orgánov verejnej moci pri odstraňovaní právnej neistoty skončila.

36. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že proti namietanému porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom konajúcich všeobecných súdov sa sťažovateľ mohol brániť podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v čase, keď sa vec nachádzala v konaní pred týmito orgánmi verejnej moci a tieto ešte mohli ovplyvniť priebeh konania, prípadne prietahy v ňom.

37. Keďže v trestnej veci, v ktorej sťažovateľ vystupoval ako obvinený (neskôr odsúdený), v čase doručenia ústavnej sťažnosti už označené všeobecné súdy nekonali, so zreteľom na podstatu a účel základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú, a preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní z tohto dôvodu odmietol (obdobne napr. II. ÚS 24/06, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 300/08, IV. ÚS 21/2012, II. ÚS 215/2015, III. ÚS 114/2016, III. ÚS 101/2017, II. ÚS 184/2020).

38. V dôsledku odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími v nej uplatnenými návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu